

האמת ההיסטורית

1. ספר מלכים א פרק יא

(א) והמלך שלמה אהב נשים נכריות רבות... (ד) ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו אחרי אלהים אחרים ולא היה לבבו שלם עם ד' אלהיו כלבב דויד אביו :

(ה) וילך שלמה אחרי עשתרת אלהי צדנים ואחרי מלכם שקץ עמנים :

(ו) ויעש שלמה הרע בעיני ד' ולא מלא אחרי ד' כדוד אביו :

(ז) אז יבנה שלמה במה לכמוש שקץ מואב בחר אשר על פני ירושלים וילמך שקץ בני עמון :

(ח) וכן עשה לכל נשיו הנכריות מקטירות ומזבחות לאלהיהן :

1א. תלמוד בבלי מסכת שבת דף נו"ב

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה שנאמר ולא היה לבבו שלם עם ה' אלהיו כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה מיחטא נמי לא חטא. אלא מה אני מקיים 'ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו' - ההיא כרבי נתן. דרבי נתן רמי הכי קאמר ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו ללכת אחרי אלהים אחרים ולא הלך. והכתיב אז יבנה שלמה במה לכמוש שקץ מואב שבקש לבנות ולא בנה. אלא מעתה אז יבנה יהושע מזבח לה' שבקש לבנות ולא בנה. אלא דבנה הכא נמי דבנה. אלא כדתניא רבי יוסי אומר ואת הבמות אשר על פני ירושלים אשר מימין להר המשחה אשר בנה שלמה מלך ישראל לעשתרות שקוץ צדונים וגוי אפשר בא אסא ולא ביערם יהושפט ולא ביערם עד שבא יאשיה וביערם? והלא כל עבודה זרה שבארץ ישראל אסא ויהושפט ביערום אלא מקיש ראשונים לאחרונים מה אחרונים לא עשו ותלה בהן לשבח אף ראשונים לא עשו ותלה בהן לגנאי. והכתיב ויעש שלמה הרע בעיני ה' אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא. אמר רב יהודה אמר שמואל נוח לו לאותו צדיק שיהא שמש לדבר אחר ואל יכתב בו ויעש הרע בעיני ה'. אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה הכניסה לו אלף מיני זמר ואמרה לו כך עושין לעבודה זרה פלונית וכך עושים לעבודה זרה פלונית ולא מיחה בה אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאלי ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול [של רומי] במתניתא תנא אותו היום שהכניס ירבעם שני עגלי זהב אחד בבית אל ואחד בדן נבנה צריף אחד וזהו איטליאה של יון :

3. היידן וייט; Hayden White; היסטוריון ופילוסוף אמריקאי בספרו "הטקסט ההיסטורי כמוצר ספרותי"

הציע גישה מצמצמת את ההבדל בין ההיסטוריה לספרות. פרופ' אלעזר וינריב טען שוייט הוא הוגה הדעות רב ההשפעה ביותר בפילוסופיה של ההיסטוריה ובמתודולוגיה שלה בשלושים השנים האחרונות. (אלעזר וינריב, 'היסטוריה - מיתוס או מציאות?')

4. עין איה / שבת ב / פרק חמישי / עה.

עיקר המטרה של הידיעה ההסתורית, שבשביל כך היא דרושה להיות בישראל מבורכת בברכת רוח הקודש, היא לא להציג לבד את פרטי המאורעות שהיו בעבר, כ"א את עז החיים הנמצא באותן הפעולות, שאותו הכח לא ימוט ולא יבטל, ורק מתחלף הוא בגוונים שונים לפי הדורות. ואותו הטוב שנתגלה בצורות מיוחדות של מעשים מיוחדים, שהיו אפשריים רק בזמן מיוחד, אותו הטוב הפנימי בעצמו לא ימוט ולא יכלה, כ"א יבקש לו צורות וכלים להתקבל בהם בכל דור ודור לפי ערכו.

והרע שיצא אל הפועל וקלקל והרס באיזה דור בתמונות אשר כבר אין להם בדורות הבאים, הוא מ"מ מסתתר תחת תמונות אחרות וחותר ומקלקל ... ע"כ, צריך לפי האמת סיפור מאורע של העבר, בהיותו מסופר לאמתו, לחדור לסוף הדיעות של הדורות הנפעלים ע"י הסיפורים, ולדעת באיזו צורה יבאו הדברים, למען אשר יוכלו לקבל את הרושם כפי אותה האמת הראויה להם.

5. "שבת בראשית" - ליל ר"ח מר חשון התשל"ו

ובפרשת האזינו: "זכור ימות עולם". ציווי אלהי, אז צריך לזכור. "בינו שנות דור ודור". יש מצוה לזכור ימות עולם המציאות, הפיזיקלי, וסדרי דורות בעולם. לזכור ולהתבונן, להפגש עם בורא עולם, וקורא הדורות. מצוה ללמוד הסתוריה באופן הנכון, ללמוד את רבונו של עולם בהסתוריה, ובהסתוריה שלנו המתגלה עכשיו.

6. עין איה / שבת ב / פרק חמישי / עה.

אותו הצעד הרחב והגדול, שחפץ שלמה לצעוד בדילוג עצום, להרים את עצם תכונת העבודה זרה עם המחזיקים בהם יחד מעומק שפלותם, ולהעלותם עד אותה המעלה של הכרת אור החיים הזורח ממקור צור העולמים אלהי ישראל, כשלא הצליח, אע"פ שלא יצא לפועל כפי הנטייה שחשב, מ"מ פעלה המחשבה שהיתה הרבה יותר גדולה מהמדה שהיה העולם יכול לקבל, לרעה, כאילו היו הדברים יוצאים אל הפועל.